

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

7. Illud. Satisfacta parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

num, sollicitatio in confessione, blasphemie hæreticales, & omnia alia crimina contenta in Editis inquisitionum, possunt per bullam absolvi toties, quoties, si sunt Episcopalia: at semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificia, qualis est v.g. lectio publica libri hæretici de religione tractantis, & hoc iterum cum secunda bulla. Sed non tertio, &c. Ita Leand. l.c. §. 3. q. 88. multos referens.

3. Quætes per hanc occasionem, An per bullam Cruciatæ concedatur posse absolvi poenitentem, antequam denuntiet aliquod crimen inquisitori ex obligatione denuntiandi? Respondeo non posse (quidquid dicat Navarrus apud Leandrum l.c. disp. 17. q. 85.) quia in bulla huiusmodi potestas non ingeneritur.

§. V. An toties, quoties ab oculis Pontificiis.

1. **A**Què probable iudico, per bullam posse absolvi ab oculis Pontificiis etiam Ccenæ domini, & non posse, (excipe etiam hæc sum occultam de qua modo §. precedente dictum est) sic Sanch. Trullen. Diana cit. à Leandro l.c. q. 84. Ratio quod possit, est quia per bullam potest quis absolvi ab Episcopalibus. Sed iam casus omnes Pontificii occultati sunt hodie Episcopis concessi à Tridentino, sess. 24. c. 6. de refor. atque ad eos sunt tandem aliquo modo Episcopales, ergo, &c. Neque obstat idem dici, propter hanc rationem posse de hæresi occultata non obstar, inquam, quia, propter ejus enormitatem, & propter sensum Ecclesiæ quæ eam regulariter excipere solet, non desimus de illa loqui, perinde ac de cæteris.

2. Ratio, quod non possit, est quia hi casus Pontificii occultati ex eo quod concedantur Episcopis non desinunt esse Pontificii. Adde in bulla dici sine limitatione, omnes Pontificios posse solum absolvi semel, ergo excludit occultos.

3. Sed huic rationi respondet prima sententia, dicens, oculos desivisse esse Pontificios, statim atque concessi fuerunt Episcopis jure ordinario, quod nobis satis est, loquentibus de privilegio bullæ, quod est favorabile. Ad id, quod additur, respondet, limitationem illam publicariis implicite poni in bulla, dum per eam conceditur, ut Episcopales quales sunt Pontificii occultati absolvi possint toties quoties, non verò alii. Utraque ergo sententia, ut diximus, probabilis est.

§. VI. Ab omnibus Censuris.

1. **C**ertum mihi, & Tho. Sanch. l. 6. sum. c. 17. n. 41. & 43. cum Castrop. de Bull. p. 8. §. 4. n. 8. aliisque est, per bullam posse absolvi excommunicationem, suspensionem, interdictum personale, quædo hæc postrema duo sunt proprie censuræ. (Nam excommunicatio semper censura est, ut in propriis tractatibus late explicatum est à nobis) si hæc censuræ sint occultæ, sive publicæ, & deductæ ad forum contentiosum, sive sint à jure, sive ab homine per sententiam specialem contra aliquem in particulari fulminatam, & sive prædictæ sint censuræ denunciata nominatim, sive sint excommunicationes contractæ ex percussione publica Clerici, & quidem toties, quoties, si hæc sint Episcopales, sed semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificiæ, atque iterum cum secunda bulla, sed non tertio, (excipimus autem propter superius dicta excommunicationem ex hæresi contractam, &c.

Ratio tantæ Potestatis est, quia in bulla, quoad hæc nulla apponitur restrictio, & ex alio capite beneficium Principis latè est interpretandum. Vide Leandrum de excomm. d. 17. q. 87. & 95.

2. Quando autem dictum est (etiam deductæ ad forum contentiosum) maxime advertere debes illud. Quod quamvis per bullam possit quis absolvi ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum, pendente ra-

men lite, illicite concedetur absolutio; nam sic actorum præjudicium iudici Ecclesiastico.

3. In quo tamen excipe, q. a. do iudex vel longè distat, vel injustè agit, vel nimis rigore se gerendo, urgeat absolutionem: tunc enim si Poenitens ex parte sua de promptu iusto ejus, qui excommunicationem fulminat, præcepto obedire, cum cesset contumacia, potest absolvi per bullam.

4. Id quod diximus n. 2. dictum etiam sit pro excommunicatis nominatim: quamvis enim per bullam possit absolvi pro foro conscientie nominatim excommunicatus, tamen non erit passim absolvendus, sed erit ad suum Prælatum remittendus ne veniat in contemptum potestatis Prælati. Adhibe nihilominus exceptionem non procedente allatam.

5. Certum item est, vi bullæ absolvi non posse reationem à divinis, nec interdictum sive Generale sive speciale locale, nec personale generale, ut in tract. de interdicto dicitur, & notant hic Trullen. & Castrop. l. c. ut eas irregularitates, quæ non sunt censuræ, nec illas quæ sunt inductæ ob indecentiam, quia quis laborans reputatur ab administrando altari, qualis est v.g. irregularitas ex Bigamia: quia bulla solum concedit absolutionem à censuris, ex quibus non est irregularitas ex indecentia.

6. Quæstio igitur solum proponi solet de irregularitate, quæ incurritur in penam aliquis delicti, v.g. ob malam administrationem Sacramentorum cum violatione censuræ contractæ, quæ hæc sunt, ab Apostolico à fide, ob Clerici percussorem, an scilicet possit absolvi per bullam.

Respondendo. Affirmant Leander, de irreg. disp. 27. q. 3. aliique apud Dianam, p. 1. tr. 11. re. 27. scilicet paucum probabile, excipiunt tamen iidem, imò & omnes, quos legi (legi autem non paucos) irregularitatem ex delicto homicidii, vel mutilationis, quia huic irregularitati, vel semper est annexa indecentia, ut aliqui philosophantur, vel ut alii, quia saltem ita uti ipso, & praxi in Ecclesia propter ejus delicti enormitatem, & scandalosam conditionem, introducunt legem est.

7. Verum omnino puto, esse absolute de omnibus negandum cum Suarez, de cens. disp. 1. sess. 13. n. 6. Leand. l. c. Castrop. l. c. n. 5. aliisque.

Ratio autem est, quia eas censuras tollere potest sola, & olim, ad summum eas penas, quæ impediunt receptionem Eucharistiæ, vel Sacramenti poenitentiae ut notat l. c. Suarez, & significant illa bullæ verba (quæ prius indulgentiam fideles consequuntur, &c.) non autem aliàs, quæ non impediunt ejusmodi receptionem, de quibus loquimur. Adde in bullis recentioribus, ut notat Leander l. c. ablatum esse illud, ut possit absolvi à penis, adde item rationem, quam affert Henriquez l. 7. c. 13. n. 6. quia inquit, in bulla, ut patet ex ejus tenore nulla datur potestas confessario ad dispensandum, sed solum ad absolvendum. At irregularitas, ut etiam suspensio, quæ sit pena, per dispensationem tolluntur, non per absolutionem, ergo potestas concessa prædicto confessario ad eas non extenditur. Scio aliquando absolutiones largi sumi pro dispensatione sed hic in clausula hæc bullæ ubi agitur de absolutione à peccatis, & à reservatis, ex ipso bullæ contextu colligimus, nomen absolutionis proprie sumi.

§. VII. Satisfacta Parte.

1. **Q**uamvis aliquando contrahi possit excommunicatio sine læsione partis: ut est v.g. excommunicatio ob peccatum hæresis, unde tunc nulla erit satisfactio exposcenda, sed solum emendationis propostio; tamen non raro adest partis læsio, v.g. in percussione Clerici. Nomine igitur satisfactionis intelligitur restitutio

curio pecunie, vel fame, vel honoris, quæ parti læsa debetur, ut notat Suar. de *Confessis* lib. 5. de pen. c. 12. §. 4. n. 12. à me citatus.

2. Hinc fit, ut pœna pecuniaria si forte debeatur Fisco, vel Notario non veniat in hæc præsentem considerationem, quia prædicti hic non sunt pars læsa.

3. Hinc etiam, quamvis plures in percussione religionis partem læsam judicent, esse religionem, sive ejus prælatum, tamen satis probabiliter multi, quos citant & sequuntur Verricelli, & Leander item *ibid.* num. 14. à me citati, putant non esse, nisi ipsum Religiosum percussum cui satisfaciendum sit, idque in utroque foro, si enim ipse percussus fuit, ipse pars læsa est. Confirmatur, quia quando dicitur, *concorda parte*, non intelligitur Republica, sed persona particularis: Confirmatur iterum, quia si in casu dicto excommunicationis pars læsa esset publica potestas, seu prælatus, certe esset Ecclesia, vel Pontifex, qui excommunicationem contra prædictam percussorem tulit: Atqui Pontifex, dum concedit, ut quis absolvetur, jam ipse condonat.

4. Iam vero quoniam certum est, te antequam impendas absolutionem, sive ex vi bullæ, sive ex vi cuiuscumque facultatis, debere sub mortali exigere à penitente, ut satisfaciatur, vel reddendo ablatum, vel compensando injuriam factam, vel remissionem à parte læsa obtinendo, quaeritur primo, quid faciendum in praxi, si ea nullatenus exhiberi possit, sive ob impotentiam Penitentis, sive ob dubium, quod forte veritur de qualitate satisfactionis sive ob oblationem læsæ personæ quæ non est contenta satisfactione rationabili ipsi oblata, sive ob quid simile.

5. Respond. Quando impotentia non solum est præsens, sed moraliter certo prævidetur semper esse futura, nihil requirendum à penitente; nam res frustranea requireretur. At vero quando potentia probabiliter futura sit; si loquamur pro foro externo, debet penitens antequam absolvetur, præmittere cautionem de satisfaciendo, id est, debet dare vel pignus, vel fidejussionem; vel si ea non possit, debet juramentum proferre, quod satisfacies, ut nimirum certa sit promissa satisfactio.

At si loquamur pro foro Sacramentali, seu conscientie, quamvis Delug. de pen. d. 20. n. 204. cum aliis multis eandem cautionem requirat, quia sine distinctione de ea præmittenda Canones loquuntur; nihilominus alii cum Trullench. in bull. l. 1. c. 7. §. 2. dub. 12. alios citante, eam non esse necessariam probabiliter docent. Excipe delictum dandi causam interdicto, quando in periculo mortis conceditur delinquenti Sacramentum penitentiae; de qua re in tract. de interdicto. Ratio autem quod pro foro Sacramentali non sit necessarium juramentum, &c. sed sufficiat seria promissio in casibus prædictis est, quia illa cautio, sive pignoratitia, sive fidejussoria, sive juratoria pro solo foro externo imposita à Sacris Canonibus esse videtur, si quidem similes cautiones exproce-
re, ut plurimum illi solent, quando de rebus ad exteriorum Ecclesiarum pertinentibus, disponunt. Sufficiet ergo tunc, si Penitens habeat propositum satisfaciendi, quando poterit, & sic, tum valide, tum licite per bullam, vel similem facultatem absolvetur.

6. Nota autem ex Ludovico à Cruce in bull. d. 1. c. 4. dub. 8. si forte is excommunicatione absolutus non servet promissionem, scilicet non satisfaciatur, cum poterit, licet peccet, non tamen reincidente in ullam excommunicationem, quia à nullo jure imponitur hæc reincidentia contra non satisfaciendum.

7. Quaeritur Secundò. Quid si præmitti potest satisfactio, & non præmittitur? Respondeo certe tunc, per se loquendo, & tu confessarius peccas, & penitens ut habet Leander. *tr. 3. de excom. d. 17. §. 3. quest. 90.* Tu quia dees muneri tuo, imò etiam, quia aliquando nocet parti, cum post absolutionem difficilius exhiberi soleat sa-

tisfactio. Penitens, quia differt notabiliter, & sine causa (ut hic supponimus) reddere id, quod debet, injuste retines sive rem, sive famam, sive honorem alie-

num.
8. Dixi (per se loquendo) nam talis esse posset penitens, talesque circumstantie, ut confessarius deberet esse contentus solo proposito restituendi, seu satisfaciendi, etiam si antea, sæpe jussus neglexerit. Et Molina quidem apud Dicastillum, lib. 2. de rest. exemplum adhibet ut; si confessarius non leviter credat, penitentem reipsa restitutum statim sine mora, quia non ea acrimonia fuerit illi iusta restitutio in aliis confessionibus, vel si aliæ adfuerint circumstantie ad id credendum; præsertim si iungat illi, ut non prius accedat ad Eucharistiam, quam restituat; adhibe autem hic illam exceptionem de dantibus causam interdicto, quam modo numer. 5. innuimus.

9. Quaeritur Tertio, quando Bulla Cruciatæ requiritur, ut excommunicationis absolutio non concedatur, nisi satisfacta parte, & si ea propter inadvertentiam, vel propter aliud conferatur ante promissam satisfactionem, conferatur valide, nam, an licite, jam dictum est modo.

Respondeo. Ut universaliter decidatur, an, non satisfacta parte valide conferatur hæc absolutio quando adest pars læsa, distinguendum est. Nam si conferatur à Superiore, valide confertur: siquidem satisfactio non est pars essentialis absolutionis excommunicationis. Si vero conferatur à Delegato ipsius, erit subdistinguedum. Si enim ejusmodi delegatus detur absoluta facultas absolvendi excommunicationem, idem dic, quod dictum de Superiore est. Verum, si delegatus detur ejusmodi facultas cum prædicta clausula, *satisfacta parte*, duplex est sententia.

10. Prima negat, valide confertur ejusmodi absolutionem, quia satisfactio in hoc modo delegandi exigitur per modum conditionis: at conditione non servata, in irritum abit concessio. Major probatur ex illa communi doctrina, quod Ablativus absolutus, qualis est ille (*satisfacta parte*) resolvitur in conditionem, (*si parti satisfeceris*). Ita tenent apud Castrop. de bull. p. 8. §. 5. n. 6. & apud Dian. p. 5. tr. 9. ref. 12.

11. Secunda quam sequitur Layman. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 6. num. 8. cum multis, affirmat, confertur valide; quia quoties in delegatione exprimitur ea forma, quæ à jure communi requiritur, non aliter requiritur, quam requirit ipsum jus, nisi aliter in concessione delegationis exprimitur.

Sed in jure communi exigitur quidem satisfactio, ut licite ejusmodi delegatio exerceatur, at, non ut valide: in nullo enim jure aliter, ac dicimus, invenies, ergo &c. Vtraque ex his sententiis probabilis est, & ita tandem pronuntiat Ludov. à Cruce, in bull. d. 1. cap. 4. dubit. 6. quamvis addat, priorem sententiam esse in praxi sequendam.

12. Dixi (*nisi aliter exprimitur*), nam si in concessione delegationis dicatur (*si non satisfacta fuerit, irrita sit concessio, irrita sit absolutio, nulla, invalida*) Absolutionem invalidam fore, certum est, quia illa expressio indicat aliquid plus requiri quam à solo jure requiritur.

13. Cum ergo in bulla Cruciatæ, ut etiam in facultatibus concessis regularibus absolvendi excommunicationem ponatur quidem illa clausula (*satisfacta parte*) sed sine aliis verbis expresse irritantibus, probabile satis erit, validam fore absolutionem, parte condum satisfacta.

§. VIII. In foro interno.

1. Quamvis non pauci afferant absolutionem excommunicationis ex vi bullæ habitam prodesse etiam pro foro externo, quia concessio bullæ est absoluta,